

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
Miljömålsenheten
103 33 Stockholm

Remiss av Europeiska kommissionens förslag (COM (2015) 614/2) till meddelande om cirkulär ekonomi M2015/04155/Mm

Del 1: Handlingsplan för en cirkulär ekonomi¹

Statistiska centralbyråns (SCB:s) yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet i egenskap av statistikansvarig myndighet och producent av officiell statistik samt sådana förhållanden som SCB har kunskap om och erfarenhet av i samband med framställning av miljöstatistik samt ekonomisk statistik.

1 Sammanfattning

SCB har granskat förslaget till handlingsplan för en cirkulär ekonomi, och vill göra några viktiga kompletteringar gällande definitioner och mätningar. Framförallt anser SCB att definitionen på vad som ingår i en cirkulär ekonomi ska framgå tydligare – alla restprodukter som genereras av samhället bör ingå, t.ex. även växthusgaser till luft. Vidare vill SCB lyfta fram att om ny statistik behöver utvecklas för att kunna mäta den cirkulära ekonomin kommer det att kräva tillkommande finansiering.

2 Allmänna synpunkter

SCB anser att definitionen på vad som ingår i en cirkulär ekonomi ska framgå tydligare. För att kunna bedöma om ekonomin blir mer cirkulär krävs att alla stora naturresurser som ekonomin använder och de avfallsströmmar som ekonomin ger upphov till (såväl fast som flytande avfall och även emissioner till luft), ingår inom den cirkulära ekonomins systemgränser. Förslaget förefaller att ha avgränsat sig till fast avfall och återvinning av detta. Eftersom de stora

¹ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Closing the loop – An EU action plan for the Circular Economy.

materialströmmarna av fossila bränslen och utsläppen av växthusgaser utgör en mycket stor del av det icke-cirkulära kretsloppet så kan en sådan avgränsning leda till suboptimeringar av styrmedel och andra policyinsatser.

SCB:s officiella statistik om miljösektorn, så kallade gröna jobb, visar också att området förnybar energi är ett mycket viktigt område att följa. Om kommissionen vill använda den cirkulära ekonomin för att stötta satsningar på nya gröna arbeten så behöver också övergången från fossil energi till förnybara energislag finnas med i systemet.

I förslaget står det vidare att handlingsplanen kommer att vara central när det gäller att uppnå FN:s nya hållbarhetsmål, särskilt mål nummer 12 om hållbar konsumtion och produktion. Dock återfinns endast mål 12.3 (matavfall) och 12.7 (offentlig upphandling) nämnt explicit i texten. SCB anser att det hade varit bra om texten ännu tydligare hade kunnat visa vilka delmål under mål 12 om hållbar konsumtion och produktion (och eventuellt ytterligare mål inom hållbar utveckling) som berörs i förslaget.

Generellt anser SCB också att det är viktigt att ta fram indikatorer för att mäta och följa de ekonomiska styrmedel som kan komma att driva utvecklingen till en cirkulär ekonomi.

3 Särskilda synpunkter

Avsnitt 1.1:

Här saknas det information om förpackningar i relation till produktdesign. SCB anser att det borde framgå att förpackningar också är en del av ecodesign, dvs utformar man en produkt på ett sätt som minimerar förpackningsmaterialet tillhörande produkten, underlättar det att nå målet om mindre mängd uppkommet avfall.

Avsnitt 1.2, sista stycket:

SCB instämmer här i att det är mycket viktigt att få en ”common understanding of the rules on by-products”. Det vill säga, harmoniserad tolkning innebär statistik av högre kvalitet.

Avsnitt 2, sjätte stycket:

Här nämns konceptet kollaborativ ekonomi. SCB:s kommentar är att det vore önskvärt om det på något sätt gick att mäta storleken på den kollaborativa ekonomin för att kunna följa om EU:s åtgärder på området ger effekt. En sådan mätning är dock troligen ej genomförbar idag med befintlig statistik. Förstudier och nya undersökningar skulle behövas för att ta fram ny statistik på området, samt medel för att kunna finansiera dessa.

Avsnitt 4, fjärde stycket:

Vad gäller organiskt avfall som t.ex. slam från avloppsreningsverk och som skulle kunna återanvändas som gödsel för sitt näringsinnehåll, anser SCB att det bör framgå i förslaget att användningen av kemikalier i samhället påverkar kvaliteten på detta slam. Detta är ett problem som måste uppmärksammas, eftersom kvaliteten på slammet påverkar lantbrukares villighet att använda det som gödsel på åkrarna.

Avsnitt 5.3:

Vad gäller användningen av kritiska råmaterial är SCB:s kommentar att man bör ta hänsyn till den resursanvändning och den miljöpåverkan som sker i de länder som dessa råmaterial importeras ifrån. Det är därför viktigt att det finns ett bra dataunderlag för att kunna följa denna påverkan på andra länders naturresurser och miljö.

Avsnitt 5.4:

Här saknas det information om kemikalier i återvinningen av byggmateriel. Kemikalier i byggmateriel kan hindra återanvändningen av sådant material och kan också leda till förorening av avloppsledningssystemet genom diffusa utsläpp från byggnader. SCB anser att detta är ett problem som bör lyftas fram.

Avsnitt 6, femte stycket:

Apropå investeringar och finansiering för att bygga en cirkulär ekonomi, anser SCB att man bör undersöka möjligheterna att mäta även de finansiella flödena som kan påverka hur den cirkulära ekonomin utvecklas. T.ex. rör detta hur banker och pensionsförvaltare investerar i fossil eller förnyelsebar energiproduktion.

Avsnitt 7:

SCB anser det positivt att man tar fram ett ramverk för att mäta utvecklingen mot en cirkulär ekonomi. Ambitionen med ramverket är dock något oklar. I texten står att ramverket ska vara enkelt och effektivt och omfatta nya indikatorer om matavfall, handel med sekundära materialslag m.m. Här vill SCB betona vikten av att utnyttja befintlig statistik i så stor utsträckning som möjligt, men om Kommissionen vill se nya indikatorer baserad på ny statistik, så krävs finansiering för att ta fram dessa.

Beslut i detta ärende har avgjorts av generaldirektör Stefan Lundgren i närvaro av biträdande generaldirektör Helen Stoye, chefsjurist Eva Nilsson, avdelningschef Marie Haldorson samt utredare Mårten Berglund, föredragande.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Stefan Lundgren

Mårten Berglund

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
Miljömålsenheten
103 33 Stockholm

Remiss av Europeiska kommissionens förslag (COM (2015) 614/2) till meddelande om cirkulär ekonomi M2015/04155/Mm

Del 2: Avfallspaketet^{1,2,3,4}

Statistiska centralbyråns (SCB:s) yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet som statistikproducent. Särskilt sammanställer SCB som en del av konsortiet Svenska MiljöEmissionsData (SMED) statistik om mängd uppkommet och behandlat avfall för hela samhället, men även specifika uppföljningar för exempelvis matavfall, bygg- och rivningsavfall samt producentansvaret för förpackningar.

1 Sammanfattning

SCB har endast synpunkter om två av direktiven: 2008/98/EC on waste och 94/62/EC on packaging and packaging waste. SCB:s synpunkter handlar främst om att påpeka vikten av tydliga riktlinjer för statistikframställningen. Om data ska vara jämförbara mellan länder behöver metoderna för att mäta översta stegen i avfallshierarkin harmoniseras. SCB anser vidare att viktiga avfallsflöden, till exempel textilavfall och farligt avfall, bör inkluderas i förslag där det är relevant och att definitioner av till exempel biprodukter bör förtydligas för att kunna följa avfallstrender.

¹ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives 2000/53/EC on end-of-life vehicles, 2006/66/EC on batteries and accumulators and waste batteries and accumulators, and 2012/19/EU on waste electrical and electronic equipment.

² Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 1999/31/EC on the landfill of waste.

³ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2008/98/EC on waste.

⁴ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 94/62/EC on packaging and packaging waste.

2 Allmänna synpunkter

I både direktivet 2008/98/EC on waste och 94/62/EC on packaging and packaging waste tas frågan om förberedelse för återanvändning och förebyggande av avfall upp. I den officiella statistiken⁵ som tas fram vartannat år i Sverige och skickas till Eurostat redovisas inte uppgifter på hur mycket avfall som förbereds för återanvändning och som förebyggs. I statistiken ingår endast uppgifter om behandlingsmetoderna deponering, förbränning och materialåtervinning. SCB anser att det bör förtydligas hur förberedelse för återanvändning och förebyggande av avfall ska mätas för statistikändamål. Det behövs harmoniserade metoder om datajämförelser ska kunna göras mellan olika EU-länder.

3 Särskilda synpunkter

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2008/98/EC on waste

Sid 9, punkt (11):

SCB önskar ett förtydligande kring varför restprodukter med animaliskt ursprung inte klassas som biprodukter när de används som djurfoder.

Sid 9, punkt (12):

SCB uppmuntrar utvecklingen av jämförbara metoder för att mäta matavfall. SCB har på uppdrag av Naturvårdsverket tagit fram mycket data och metoder inom området som kan användas i det internationella utvecklingsarbetet. Se t.ex. rapporterna Matavfallsmängder i Sverige 2012⁶ och Food Waste Quantities in Sweden 2012⁷. SCB har också tagit fram data över mat och dryck via avloppet från hushåll.⁸ Detta är vad vi känner till unika data inom EU, och vad SCB erfar har det inte gjorts någon liknande studie med ett statistiskt urval av personer. Det finns ytterligare tekniska rapporter om matavfall på SMED:s hemsida⁹ som SCB har medverkat i att ta fram, även dem på uppdrag av Naturvårdsverket. Det är viktigt att en eller flera aktörer utses som ansvariga för arbetet med standardiserade metoder och SCB anser att Naturvårdsverket med fördel skulle kunna få en framträdande roll i det arbetet.

Sid 10, punkt (16):

SCB vill påpeka att ett alternativ till återvinningsnivåer är att räkna mängd hushållsavfall per person i länderna. Nu fokuserar förslaget i huvudsak på återvinningsnivåer. Det innebär att ett land med små mängder avfall och med liten materialåtervinning kan få ett lågt återvinningstal medan ett land med stora avfallsmängder och relativt väl utbyggd materialåtervinning får ett högre

⁵ EG-förordningen om avfallsstatistik (2150/2002/EC).

⁶ <http://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/8600/978-91-620-8694-7/>

⁷ <http://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/8600/978-91-620-8695-4/>

⁸ Mängd mat och dryck via avloppet, rapport nr 6624, år 2014:

<http://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/6600/978-91-620-6624-6/>

⁹ <http://www.smed.se/>

återvinningstal. Trots detta kan landet med högre tal ge större mängder avfall som inte återvinns men det framstår som bättre på grund av högre återvinningstal.

Sid 10, punkt (20):

SCB anser att även textil bör nämnas när återvinning diskuteras. Textilavfall uppkommer åtminstone i Sverige i stora mängder, cirka 8 kg per person och år.¹⁰

Sid 10, punkt (21):

SCB vill uppmärksamma att det också borde vara av intresse att mäta uppkomna mängder farligt avfall. I enlighet med avfallshierarkin bör länder sträva efter att minska mängden uppkommet avfall och inte bara öka återvinningen och återanvändningen av det som uppstår.

Sid 11, punkt (26):

SCB vill påpeka att en minskad uppgiftslämnarbörd för mindre företag, genom att de undantas från rapportering, kan påverka kvalitén på statistiken. Det finns redan idag en gräns i avfallsstatistiken för mindre företag som inte får enkäter. Det behöver förtydligas vad som avses med mindre företag och om det innebär några skillnader från dagens regleringar.

Sid 14, punkt (5):

SCB vill påpeka att det behöver förtydligas vad som avses som biprodukt och vad som avses som avfall. SCB anser att det är viktigt att dessa avgränsningar och definitioner inte ändras alltför mycket under tid, det blir då svårt att följa avfallstrender. I dagsläget kan inte avfall som har förberetts för återanvändning ingå i måluppföljningen i Sverige eftersom det saknas data för detta.

Sid 18, punkt (9), 2:

SCB vill påpeka att inte endast hushållsavfall kan förebyggas utan även annat avfall. Det behöver bli tydligare vilka avfallsslag och branscher som ska ingå i uppföljningen. Det behövs ett förtydligande kring vilka så kallade ”qualitative indicators” som ska användas.

Sid 18, punkt (9), 3:

SCB vill påpeka att det finns två typer av matavfall, oundvikligt och svinn. Det är främst svinn som ska minskas vilket bör nämnas och om möjligt bör det krävas att medlemsländer skiljer på svinn och oundvikligt i de rapporterade matavfallsmängderna. Sverige har kunnat skilja på dessa. Mer information finns i dessa rapporter: Matavfallsmängder i Sverige 2012¹¹ och Food Waste Quantities in Sweden 2012¹².

¹⁰ Kartläggning av mängder och flöden av textilavfall, SMED rapport nr 46, år 2011:

<http://www.smed.se/avfall/rapporter/rapportserie-smed/1165>

¹¹ <http://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/8600/978-91-620-8694-7/>

¹² <http://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/8600/978-91-620-8695-4/>

Sid 18, punkt (10)(b):

Det behövs ett förtydligande av vad som avses med ”aggregates” och ”plaster”. Det är inga begrepp som vanligtvis förekommer i avfallsstatistiken.

Sid 18–19, punkt (10)(c, d):

Det är oklart hur ”preparing for re-use”, förberedelse för återanvändning, ska mätas eftersom det saknas standardiserade metoder för det och det är heller inte något som medlemsländerna rapporterar idag.

Sid 22, punkt (19)(a):

Det behöver förtydligas på vilken detaljnivå avfallet ska rapporteras, d.v.s. om avfallet ska rapporteras på LoW-kod, EWCstat-kod eller annan detaljeringsgrad för att mäta “nature of waste”.

Sid 22, punkt (19)(b):

SCB anser att det är oklart hur data från European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) ska användas enligt förslaget. I registret finns endast uppgift om total mängd farligt avfall per verksamhet och inte vilken typ av farligt avfall. Det behövs en förklaring till varför ett elektroniskt register ska träda i kraft om data ändå ska hämtas från E-PRTR.

Beslut i detta ärende har avgjorts av generaldirektör Stefan Lundgren i närvaro av biträdande generaldirektör Helen Stoye, chefsjurist Eva Nilsson, avdelningschef Marie Haldorson samt utredare Mårten Berglund, föredragande.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Stefan Lundgren

Mårten Berglund